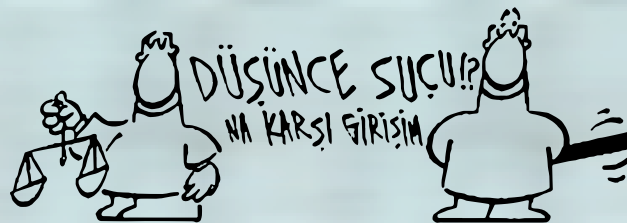
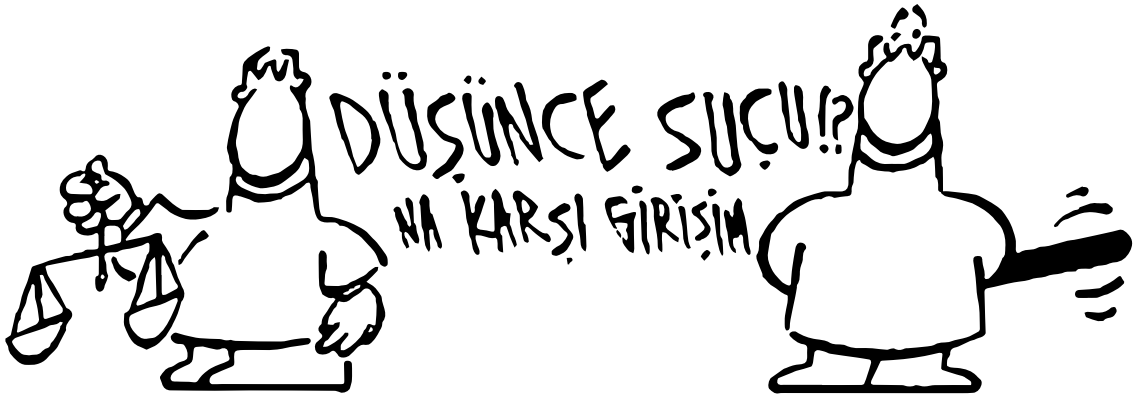

DÜŞÜNCEYE ÖZGÜRLÜK 2021

DÜŞÜNCEYE ÖZGÜRLÜK 2021

www.dusun-think.net

İÇİNDEKİLER

BAŞLARKEN	1
2021'de NELER OLDU?	
“Temel Hak ve İhlaller Çerçevesinde Genel Bir Değerlendirme	2
2021 YILININ DÜŞÜNCE SUÇLARI(!?)NDAN ÖRNEKLER	11
SONSÖZ	23

BAŞLARKEN

Elinizdeki çalışma, 2000 yılından bu yana her 23 Ocak günü düzenli olarak çıkarılan raporlar dizisinin bir parçası olarak yine ülkenin ifade özgürlüğü tablosunu ortaya koymayı amaçlıyor. Yıl boyunca takip ettiğimiz dosyalardan, haber taramalarından ve yol arkadaşımız diğer sivil toplum kuruluşlarının çalışmalarından elde edilen verilerinden derlenen bu rapor, unutulmamalı ki buzdağının sadece bizim görebildiğimiz kısmını tasvir ediyor. Ancak bu bile tablonun vahametini ortaya koymaya yetmekte...

23 Ocak 1995 tarihinde İstanbul Devlet Güvenlik Mahkemesi (DGM) avlusunda yola çıkan Düşünce Suçu(!?)'na Karşı Girişim de 27. yaşına erişti. O gün mahkeme önünde yüz kadar aydın toplanmıştı... “Der Spiegel” dergisinde yayınlanan “Yalanlar Seferi” başlıklı yazısı nedeniyle “bölücülük propagandası” suçlamasıyla DGM’ye ifadeye çağrılan Yaşar Kemal’e destek olmak için bir araya gelişimizin üzerinden geçen 27 yıl... O günden bu yana “*düşüncelerinize katılmasak bile onları açıkça ifade edebilmeniz için sonuna kadar yanınızda olacağız*” şiarıyla çıktığımız bu yolculukta “*birimizin derdi hepimizin derdi*” diyerek on binlerin katılımıyla yüzlerce düşünce suçlusunun suç(!?)larına ortak olduk.

Geçen bunca yılda çok şey değişti elbet... Ancak aşağıdaki satırlarda da görüldüğü üzere bazı şeyler ise değişmedi...

Biz yine de 2022’den umutlu olalım.
Keza insan düşlerinin büyüklüğü kadar özgür olabilir...

Mustafa Kumral

2021’de NELER OLDU?

“Temel Hak ve İhlaller Çerçevesinde Genel Bir Değerlendirme

Hukuksuzluk, hak ihlalleri, ifade özgürlüğü üzerindeki sınırlamalar, adil olmayan yargılamalar ve yasaklarla dolu bir yılı, 2021’i geride bıraktık

2021 Cumhurbaşkanı Erdoğan’ın reform ve yeni anayasa vaadleriyle girdiğimiz bir yıl olmuştu! Yılın sonuna geldiğimizde yargı bağımsızlığı, kuvvetler ayrılığı gibi evrensel hukuk normlarına, hatta yürürlükteki yasalara aykırı uygulamalar artık gündelik hale geldi. AİHM ve AYM kararlarının tanınmadığı; adil yargılanma güvenceleri, masumiyet karinesi, kanunilik ilkesi gibi hukukun en temel ilkelerinin görülmemiş bir düzeyde hiçe sayıldığı bir Türkiye’de yaşıyoruz, yaşamaya çalışıyoruz..

Erdoğan “**yeni anayasa ve hukuk reformu**” vaadini yıl boyunca her fırsatta diline dolasa da, mevzuatta yapılan onlarca değişikliğe 12 Eylül 1980 askeri darbesinin ürünü yürürlükteki anayasada yer alan özgürlük kısıntılarının uygulanmasına dahi tahammül göstermiyor. Keza iktidar alenen ve kasti bir şekilde her gün anayasayı çiğnemeye devam etti. Hatta artık yargı organlarının Anayasanın öngördüğü hukuk düzenine karşı koyduğu bizatihi Anayasa Mahkemesi kararıyla da tescillendi. [Enis Berberoğlu](#) ile ilgili bir kez daha ihlal kararı veren yüksek mahkeme, “Anayasa’nın öngördüğü

hukuk düzenine karşı koyan keyfî kararlara hiçbir hukuk sisteminde müsaade edilemeyeceğini, kamu makamlarının ve derece mahkemelerinin Anayasa Mahkemesi kararlarına direnme veya bağlayıcılığını tartışma yetkisinin olmadığını” vurguladı.

Peki ne mi oldu? Bu karara karşın Hakimler ve Savcılar Kurulu, Berberoğlu kararını tanımayan hakim [Akin Gürlek'i](#) terfi ettirirken, iktidar blokunun hedefleri arasına Anayasa Mahkemesi'nin kapatılması da girdi. Bunu da iktidarın küçük ortağı MHP lideri yıl boyunca sıklıkla dillendirdi.

Erdoğan her fırsatta kuvvetler ayrılığını ve beğenmediği yargı kararlarını reddetmeyi, yasaları ve anayasa hükümlerini tanımamayı ve onlara uymamayı sürdürürken, bu hukuksuzluk son yıllarda ülkenin imza attığı uluslararası sözleşmeleri de tanımamaya, uymamaya evrilmiş durumda... **AİHM**'in son yayınlanan istatistiklerine göre Türkiye, İnsan Hakları Avrupa Sözleşmesi'ni en çok ihlal eden ülkeler sıralamasında Rusya'dan sonra ikinci sırada. Mahkeme kararlarının uygulanma(ma) sında da 103 kararla yine Rusya'nın ardından ikinci sırada yer alıyor...Türkiye; son dört yıldır ifade özgürlüğünü en fazla ihlal eden ülke ve bu tablonun 2021'de değişmediğini söylemek için AİHM'in kısa bir süre içinde yayınlayacağı istatistikleri beklemeye gerek yok!

İktidar, AİHM kararını tanımamayı ve Erdoğan'ın tabiriyle **“bildiğini okumayı”** 2021'de de sürdürdü. Böylece, Anayasa'nın 90. maddesinin “hükümsüz” olduğu ilan edilmiş oldu. AİHM'in “derhal serbest bırakılmaları” yönündeki kararlarına karşın iş insanı [Osman Kavala](#) ve HDP'nin eski Eş Genel Başkanı [Selahattin Demirtaş](#), 2021 yılını da cezaevinde geçirdiler. Kavala'nın 4. yılını, Demirtaş'ın ise 5. yılını geride bıraktığı yasadışı tutukluluk halini devam ettirmek için adeta yılan hikayesine dönüştürülen yargı süreçleri, 2021 boyunca da sürdürüldü. Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi, Türkiye'ye yönelik ilk kez ihlal prosedürü başlattı. Türkiye, bu olası yaptırım süreci ile karşı karşıya kalan ikinci ülke oldu.

2021 yılında yargının hâl-i pür-melâl'ini ortaya koyan en net örneklerden bir diğeri de, iktidar için en kritik davaların savcısı olarak bilinen [İrfan Fidan](#)'ın, Türkiye yargısında daha önce emsali görülmemiş hızla kariyer basamaklarını tırmanmasıydı. Fidan, neredeyse 1 ay içinde başsavcılıktan Yargıtay'a, oradan da bir dosyanın kapağını bile kaldırmadan ülkenin en yüksek yargıçları arasına girerek Anayasa Mahkemesi üyeliğine terfi ettirildi. Yargıtay tarihinde AYM üyeliğine seçilen 44 yargıcın ortalama görev süresi 9 yıl iken, [Fidan için bu süre saatlerle ifade edilebilir...](#)

19 yıldır kesintisiz bir şekilde tek başına iktidar olan Erdoğan, faili olduğu hukuksuzluklara karşı 2021'de de yeni reformlar ilan etti. Adı yeni, kendi ise tıpkı önceki onlarcası gibi bir slogan olmaktan öteye gitmeyen **“İnsan Hakları Eylem(sizlik) Planı”**nın ilanından sonra **[hak ihlali yaşanmayan tek bir gün bile olmadı](#)**. Planın 6. ayına gelindiğinde iktidarın OHAL döneminde elde ettiği yetkilerin yürürlüğünü **[uzatması](#)**, aslında her şeyi özetlemeye yetiyordu. Hali hazırda iktidar 6. Yargı Paketi'nin hazırlığını sürdürüyor. Ancak şu ana kadar çıkarılan 5 paketle yargının bağımsızlığı ve tarafsızlığına ilişkin somut hiçbir adım atılmadı.

Yıl boyunca da, Erdoğan başta olmak üzere, iktidar yetkilileri her fırsatta muhalifleri, kendilerini eleştirenleri “terörist”, “darbeci” vb. ifadelerle hedef almaktan ve yargıya talimat vermekten hiç vazgeçmedi. Hatta, artık nasıl kanunsuz hareket edilebileceğine dair **[taktik](#)** bile verir hale geldiler. Yargı süreçlerine ve savcılık kararlarına yürütme tarafından yapılan müdahaleler yerleşik hale gelirken, kararları beğenilmeyen yargı mensupları hakkında ise **[soruşturmalar](#)** açıldı, **[görevden alındılar veya sürgün edildiler](#)**.

Türkiye, Cumhurbaşkanlığı kararı ile, kadına karşı şiddeti bir insan hakkı ihlali ve ayrımcılık türü olarak tanımlayan ve bu konuda devletlerin yükümlülüklerini tanımlayan bağlayıcı nitelikteki ilk uluslararası düzenleme olan **İstanbul Sözleşmesi**'nden çekildi. Erdoğan isteyince uluslararası bir sözleşmeden bile tek kalemde çıkılması, Türkiye'nin geldiği durumun en trajik örneklerinden biri oldu. Kadınlar, İstanbul Sözleşmesi'ni savunmaya devam ederken polis engeli, şiddet ve gözetimle karşılaştı; eylemlerde en az 178 kişi gözaltına alındı, 23 dava açıldı. **Kadın cinayetlerine** ise maalesef her gün yenileri eklendi, erkekler iktidar ve yargı kararlarıyla şiddet için cesaretlendirildi.

Savunma hakkı yok edilirken, avukatlar mesleklerini icra ettikleri her ortamda sistematik olarak şiddete uğradılar; müvekkilleri ile özdeşleştirilerek yargılandılar. **Adil Yargılanma Hakkına Erişim Derneği**'nin yayınladığı verilere göre; 2016-2020 yılları arasında toplam 1546 avukat hakkında dava açıldı, 665 avukat gözaltına alındı, 441'i hakkında toplamda 2728 yıl hapis cezası verildi. Yedi ilin baro başkanları tutuklandı.

Diyarbakır Barosu; 2020 yılında, aralarında baro yöneticilerinin de bulunduğu, baro üyesi 69 avukat hakkında 78 soruşturma ve dava açıldığını duyurdu. Öte yandan savcılıklar, hukukun ve kanunların gereği **atması gereken adımları** bile Bakanlığa sormadan atamaz hale geldi. Adalet Bakanlığı; savcılıklara "Cumhurbaşkanına hakaret" ve "Devleti aşağılamak" suçlamaları kapsamında yapılan yargılamaların sonuçlarının bildirilmesi **talimatı** vererek, hakim ve savcılara aba altından sopa gösterdi.

Artık yargı metinlerinde **hukuk yerine dinin referans temel alındığı** Türkiye'de, Ekim ayına geldiğimizde yeni adli yıl Diyanet İşleri Başkanı'nın yaptığı duayla açıldı. Ancak Themis'in cenazesi çoktan kaldırılmıştı...

Ülke; Erdoğan'ın kararnameleri ve genelgelerle yönetilir hale gelince, neredeyse tamamen işlevsizleşen Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin yetkisi de artık kağıt üzerinde. Örneğin, ülkedeki mafya siyaset ilişkileri(!) **bakanı** Süleyman Soylu hesap vermesi gereken Meclis'te muhalefeti hedef aldı, seçilmişleri azarladı, tehdit etti, üzerlerine yürüdü. İktidar, Meclis'in elindeki tek denetim olanağı olan **meclis araştırma komisyonları** kurulmasına izin vermedi. İktidarın istediği **düzenlemeler** bir nedenle genel kuruldan geçmeyince, oldu bittiyle ve TBMM İçtüzüğü çiğnenerek zorla yasalaştırıldı. TBMM'ye son yasama döneminde sevk edilen dokunulmazlık fezlekeleri sayısı 1.400'ü aşarken; AKP iktidarında CHP'li vekiller hakkında binden fazla, HDP'liler hakkında ise 3 binin üzerinde dokunulmazlık dosyası TBMM'ye sevk edilmiş durumda ...

2021'de dış politikadaki çaresizlik ve yalnızlaşma, iktidarı yumuşama rüzgarlarına teslim ederken savaş tezkereleri yine de uzatıldı. Bölge ve dünya üzerinde yaşanan gelişmeler, ülke gündeminin altında ezildi. İç politikada ise kutuplaştırma ve gerilim siyaseti varlığını korudu. Bu arada, iktidarın "**terör listesi**" bir hayli genişledi. **Gazeteciler, hak savunucuları, sosyal medya kullanıcıları, üniversite öğrencileri, kadınlar**, sağlıkçılar, hukukçular, **ekolojik yıkıma dur diyenler** ve hatta **kebabçılar** bile "terörist" suçlamasının hedefi oldular. İktidara yönelik her eleştirinin "milli güvenlik ve milli çıkarlara tehdit" olduğu öne sürüldü. Ekonomi yönetimiyle ilgili sorular Erdoğan'a göre kendisine ve ailesine saldırı niteliği taşıyor. Eriyen Merkez Bankası rezervleriyle ilgili soru sormak **yasaklandı**. İktidar, pankartlarla bile kavga ederken kolluk güçleri yetmeyince savcılar, o da olmazsa valilikler devreye girdi... Gerekçeler de çeşitliydi; "Erdoğan'a hakaret", "halkı kin ve düşmanlığa kışkırtmak", yetmediyse de "pandemi"...

HDP yıl boyunca saldırıların, baskıların ana hedefi olmaya devam etti. 2021'in ilk günlerinde aralarında HDP eski Eş Genel Başkanları Selahattin Demirtaş ve Figen Yüksekdağ'ın da olduğu 108 sanıklı "Kobani Davası" açıldı. Hemen ardından da iktidarın küçük ortağı MHP liderinin çağrısıyla düğmeye basıldı ve parti kapatmayı zorlaştırmakla övünen iktidar, HDP'nin kapatılması için dava açtırdı. Apar topar hazırlanan dosyada "milli meseleler karşısında partinin tavrı..." kapatma nedenleri arasında sayıldı. 2008'de AKP'ye karşı açıldıktan 13 yıl sonra ilk kez gündeme gelen siyasi parti kapatma davasında, milyonlarca seçmenin oyunu alarak Türkiye'nin 3. büyük partisi olan HDP "terör örgütü ile iltisaklı olmak" ve "devletin bölünmez bütünlüğünü ortadan kaldırmayı amaçlamak"la suçlandı.

HDP'ye kapatılma davası açıldığı haberlerinin hemen ardından Meclis'te 90'lı yılları hatırlatan görüntüler yaşandı. HDP Kocaeli milletvekili **Ömer Faruk Gergerlioğlu**'nun milletvekilliği, sosyal medyada paylaştığı bir haber nedeniyle aldığı 2 yıl 6 aylık hapis cezası gerekçe gösterilerek, düşürüldü. 27 yıl önce DEP milletvekillerinin TBMM'den yaka paça gözaltına alındıkları görüntülere, çeyrek asırdan fazla bir zamanın ardından Gergerlioğlu'nun **Meclis'te gözaltına alınma sahneleri** eklendi. Gergerlioğlu; birkaç gün sonra da Ankara'daki evinde polisler tarafından darp edilip, yerlerde sürüklenerek gözaltına alındı, **cezaevine konuldu**. Gergerlioğlu, AYM kararıyla, yaklaşık 3 ay sonra özgürlüğüne kavuştu ve vekilliği iade edildi.

İktidar muhalefete yönelik saldırıları alenen **teşvik ederken**, HDP parti binalarına yönelik silahlı saldırılar yaşandı. Sürekli polis ablukasında bulunan İzmir İl Örgütü'nde Deniz Poyraz isimli genç bir kadın katledildi. Suriye'de devlet envanterinde bulunan silahlarla çekilmiş fotoğrafları ortaya çıkan saldırgan jet hızıyla tutuklanırken, **soruşturma etkin bir şekilde yürütülmedi**. Önce polis, sonra da yargı tarafından sırtı sıvazlanan saldırganın yargılandığı davada "**katile katil gibi davranın**" diyen HDP Eş Genel Başkanı Pervin Buldan hakkında soruşturma açıldı.

Öte yandan, Belediyelere yönelik **kayım operasyonları** da sürdü. İHD'nin verilerine göre; 2019 yılındaki yerel seçimler sonrasında geçen 2 yıl içerisinde 3 büyükşehir, 5 il, 33 ilçe ve 8 belde olmak üzere toplam 49 belediyenin belediye eş başkanları görevden alınıp yerlerine kayyım atandı, 31 belediye eş başkanı tutuklandı. 2021'in sonuna gelindiğinde ise, iktidarın belediyelere yönelik operasyonlarının hedef tahtasına **İstanbul** ve **Ankara** Büyükşehir Belediyesi Başkanları oturtuldu.

2021 yılı -Susurluk skandalından 25 yıl sonra- Türkiye'de mafyanın nasıl devletleştiği, devletin de nasıl mafyalaştığını bir kez daha gözler önüne serdi. Son döneme kadar iktidara yakınlığıyla bilinen, toplumun muhalif kesimlerini hedef alan, tehdit eden organize suç örgütü lideri Sedat Peker'in yurtdışına kaçtıktan sonra yayımladığı videolardaki iddialar; mafya, devlet, siyaset ilişkilerini yeniden gündeme taşıdı. Erdoğan iktidarının el verdiği 90'larda faili meçhuller, kontrgerilla faaliyetleri nedeniyle yargılanmış isimler ve mafya liderleri siyasi etkinliklerini arttırırken, **Susurluk Skandalı**'nda ortaya saçılan derin devlet ilişkilerinin devamlılığını koruduğu ortaya çıktı.

Covid-19 salgını yıl boyunca gündemden hiç düşmedi. Salgınla mücadelenin verileri gizlemekle sağlanacağını zanneden iktidar; uzmanların, sağlık meslek örgülerinin uyarıları ve önerilerini hiç dinlemedi, bilim insanlarının açıklanmasını istedikleri veriler şeffaf biçimde paylaşılmadı. Öyle ki koronavirüs can kaybı bilançosuna ışık tutacak 2020 yılı ölüm ve ölüm nedeni istatistikleri TÜİK'in planlanan takviminin üzerinden 6 aydan fazla süre geçmesine rağmen yayınlanmadı.

Halk sağlığını değil ekonomiyi önceleyen politikalar nedeniyle önlemlerin hızla gevşetilmesi veya kaldırılması, vaka sayılarının patlamasına ve ölümlerin artmasına yol açtı. Salgına karşı en güçlü silah olan aşılama da etkili bir kampanya yürütülemedi. Resmi verilere göre, salgının başından bu yana kayda geçen her 4 ölümden 3'ü 2021 yılında meydana geldi.

İktidar salgınla değil, bilimle ve sağlık meslek örgütleriyle mücadele etmeyi tercih ederken, salgın yasaklar açısında da fırsata çevrilmeye devam edildi. Erdoğan ve partisine hiç dokunmayan pandemi yasakları, iktidara karşı çıkacak en küçük sesin yasaklanmasının bahanesi oldu. Kadınlar, işçiler, öğrenciler, valiliklerin yasak kararları bahanesiyle ülkenin dört bir yanında kolluk zoruyla engellendi, darp edilerek gözaltına alındı. Öyle ki **1 Mayıs İşçi Bayramı** kutlamaları da ülkenin dört bir yanında yasakların konusu oldu. 1 Mayıs'ı kutlamak isteyenler 'salgın önlemleri' gerekçesiyle gözaltına alındı. En az 29 eyleme müdahale edildi, 490 kişi gözaltına alınırken koronavirüs tedbirlerine uyulmadığı gerekçesiyle toplam 888 bin lira para cezası kesildi.

2021'de Erdoğan, "Faiz sebep, enflasyon neticedir" sloganıyla ve "Ben ekonomistim", "Ben ekonominin kitabını yazdım" nidalarıyla **ekonomi alanında büyük yıkımlara** neden oldu... Yıl içerisinde ilan edilen ve herbiri kendinden öncekilerin tekrarı olan iktidarın ekonomi paketlerinden 23'sü de hiçbir derde çare olmazken, Erdoğan sıkışıkça doğalgaz rezervi müjdeledi, yetmeyince de "Ay'a yolculuk" ilan edildi. Ancak gerçek ayan beyan ortada... Son 3 yılda 4 kez Merkez Bankası Başkanı ve son 12 ayda 3 kez Maliye Bakanı değişti. Dolarda yükseliş rekor üstüne rekor düzeyine ulaştı. TL bir yılda neredeyse yüzde yüz oranında değer kaybına uğradı. Merkez Bankası rezervleri yok oldu. Yıllık resmi enflasyon oranı yüzde 36,08'e yükselerek son 19 yılın en yüksek seviyesine çıktı, zamlara yenileri eklenip, yoksulluk ve işsizlik her geçen gün arttı. Ülke demokrasisi gibi ekonomisi de can çekişirken, Erdoğan kendinden menkul iktisat teorisi uğruna ülke ekonomisini uçuruma sürüklemekte kararlı... Ekonomi yönetimine eleştirmek ise "suç"...

Birçok üniversitenin rektörünün ya partili eski vekil ya vekil aday ya da vekil yakını olduğu Türkiye'de, 2021'de üniversite kapılarına kelepçe vurulduğunu da gördük... 2021 yılına yeni girmiştik ki, Erdoğan bir gece yarısı kararnamesi ile **Boğaziçi Üniversitesi** Rektörlüğüne AKP'li Melih Bulu'yu atadı. Böylece, üniversitelerdeki göstermelik rektör seçimlerinin bile OHAL yetkisiyle kaldırıldığı ve her şeyde olduğu gibi rektör seçimlerinde de tüm yetkinin artık tek başına Erdoğan'da olduğu 2021 Türkiye'sinde, 12 Eylül askeri darbesinden bu yana ilk kez Boğaziçi'nde rektörlük koltuğuna üniversite dışından bir kişi oturtulmuş oldu. Bunun üzerine öğrenciler ve akademisyenlerin "Kayyım rektör istemiyoruz" diyerek başlattıkları direniş yıl boyunca sürdü. Kayyım rektörün ilk icraatı ise üniversiteyi polis karakoluna çevirmek oldu. Yıl boyunca protestolarda binin üzerinde öğrenci gözaltına alındı, 13'ü tutuklandı, 29 kişiye de ev hapsi uygulandı. Açılan çok sayıda davada, tespit edebildiğimiz kadarıyla, 200'ü aşkın öğrenci halen yargılanıyor...

Türkiye'deki **mevcut ceza yasaları ifade özgürlüğünün önündeki en büyük engel** olmayı sürdürüyor. Başta TCK'nın 301. (Türk Milletini, devleti aşağılamak), 299. (Cumhurbaşkanına hakaret), 216. (halkı kin ve düşmanlığa tahrik), 125/3. (kamu görevlisine hakaret) ile Terörle Mücadele Kanunu'nun 6. ve 7/2. (terör örgütünün propagandasını yapmak) maddeleri olmak üzere, mevzuattaki çok sayıdaki düzenleme gerek anayasanın gerekse uluslararası hukukun koruduğu temel hak ve özgürlükleri cezalandırmak için kullanılmaya devam edildiler.

Adalet Bakanlığı'nın geçtiğimiz Eylül ayında açıkladığı **2020 Adalet İstatistikleri**'ne göre, sadece bir yılda Cumhurbaşkanına hakaret suçundan 31 bin 297 soruşturma açıldı. Erdoğan'ın cumhurbaşkanı seçildiği 2014'ten bu yana açılan toplam soruşturma sayısı 160 bini aştı. Açılan 35 binden fazla davada 38 bin 608 kişi sanık sandalyesine otururken 12 bin 881 yurttaş mahkum oldu, 11 bin 913 yurttaş hakkında da verilen cezalar ertelendi. Halbuki Erdoğan'dan önceki 5 cumhurbaşkanı döneminde aynı suçlamayla açılan dava sayısı 1816 idi. Bu da TCK 299. maddenin kazandığı işlevi açığa çıkartıyor.

Adalet İçin Hukukçular'ın 10 Aralık İnsan Hakları Günü dolayısıyla hazırladığı rapora göre 2014-2020 yılları arasında düşünce ve ifade özgürlüğü ile doğrudan ilişkili 8 farklı kanun maddesiyle 420 bin 424 soruşturma, 180 bin 822 dava açıldı; 211 bin 523 yurttaş yargılandı. "Devleti aşağılamak" (TCK 301. Madde) suçlamasıyla 4 bin 589 yurttaşın yargılandığı 5 bin 263 davanın 1151'i mahkumiyetle sonuçlandı, 1194 davada da verilen cezalar ertelendi.

TİHV'in paylaştığı verilere göre; 2021 yılında Cumhurbaşkanı'na hakaret iddiasıyla 7 kişi tutuklandı, 30 kişi hakkında dava açılırken sonuçlanan davalarda 14 kişi toplam 13 yıl hapse mahkum edildi, 2 kişi de 14 bin TL para cezası ile cezalandırıldı. En az 14 sanatçı sosyal medya paylaşımlarında "hakaret" ya da "Cumhurbaşkanına hakaret" ettikleri, "örgüt propagandası yaptıkları" gibi gerekçelerle yargılandı; 5'i beraat etti, 6'sı toplam 13 yıl 9 ay 2 gün hapis ve 5.200 TL para cezası ile cezalandırıldı. Ayrıca 2 sanatçı hakkında soruşturma başlatıldı.

2021 **gazeteciler için yine baskı ve sansür yılı** oldu. Bu yıl da gazetecilere yönelik polis şiddeti, sansür, engelleme ve yargılamalar devam etti. Türkiye, Sınır Tanımayan Gazeteciler (RSF) Örgütü'nün **2021 Basın Özgürlüğü Endeksinde** bu yıl 153. sırada yer alırken, "...yargı bağımsızlığına dair ağır sorunlar, habercilere yönelik keyfi tutuklamalar, online haberciliğe yönelik ağır müdahaleler, eleştirel haberciliği hedef alan idari yaptırımlar ve gazetecilere yönelik şiddette artış" Türkiye'ye ait öne çıkan değerlendirmeler oldu.

Gazeteciler Sendikası'nın verilerine göre, Türkiye'de 34 gazeteci ve medya çalışanı halen cezaevinde... Çağdaş Gazeteciler Derneği'nin verilerine göre, 2021 yılında gazeteciler ve basın kuruluşlarına ilişkin 179 dava görüldü. Bu davalarda 219 gazeteci yargılandı. Bazı gazeteciler birden çok davada hakim karşısına çıkarken gazeteciler, başta siyasiler olmak üzere çeşitli kesimler tarafından yıl boyunca 27 kez tehdit edildi. Dicle Fırat Gazeteciler Derneği'nin paylaştığı verilere göre; 2021'de 61 gazeteci gözaltına alındı, 6 gazeteci tutuklandı, 54 gazeteci hakkında soruşturma ve 51 gazeteciye de dava açıldı. Sonuçlanan davalarda 47 gazeteci toplamda 133 yıl 8 ay 21 gün hapis ve 72 bin 206 TL para cezasına çarptırıldı. 55 gazeteci saldırıya uğrarken, 23 gazeteci işkence ve kötü muamele gördü.

103 olayda gazetecilerin haber takibi kolluk kuvvetleri tarafından engellendi. Ayrıca 112 kez yayın yasağı kararı çıktı. 1 yıllık süre içerisinde Radyo ve Televizyon Üst Kurulu (RTÜK), iktidara yönelik eleştirel yayınları nedeniyle ulusal kanallara yayın durdurmayı da içeren toplam 74 ceza kesti. Cezaların 24'ü Halk TV, 22'si Tele 1, 16'sı FOX TV, 8'i KRT, 4'ü Habertürk'e verildi. Cezaların parasal miktarı, yaklaşık 22 milyon TL'yi buldu. Basın İlan Kurumu da 4 gazeteye toplamda 115 gün reklam cezası verdi.

Nisan ayında Danıştay, Basın Kartı Yönetmeliği'nin basın özgürlüğüne aykırı olduğuna ve gazetecilerin basın kartlarının muğlak ifadelerle ve keyfi gerekçelerle iptal edilemeyeceğine hükmetse de, iktidar Mayıs ayında yönetmeliğe kart verme ve iptal etmede keyfiliği artırabilecek yoruma açık maddeler ekledi. Öte yandan, İçişleri Bakanlığı Emniyet Genel Müdürlüğü “toplumsal olaylarda kolluğun görüntüye alınmasını yasaklayan” bir genelge çıkardı. İçişleri Bakanı'nın “kolluğun özel hayatının gizliliğini koruyoruz” diyerek savunduğu genelgeyle iktidar, yurttaşları darbeden, yerlerde sürükleyen kolluğa işkenceci dedirtmem diyordu. Türkiye’de sürekli artan ve pervasızlaşan kolluk şiddeti karşısında yurttaşların neredeyse tek koruma aracını hukuksuz ve kanunsuz bir genelgeyle engellemeye çalışılırken, Anayasal bir hak olan haber alma ve yayma hakkı da kullanılamaz hale getirilmek isteniyordu. Yıl sonuna gelindiğinde Danıştay, her iki düzenlemenin de yürütmesini durdurdu. Öte yandan, 2021 başından beri tartışılan bir diğer konu da gazetelerin ya da internet haber sitelerinin aldığı **fonlar** oldu.

Anayasa'nın 34. maddesinde güvence altında bulunan “**toplantı ve gösteri hakkı**” da iktidar tarafından rafa kaldırılmış durumda. Adalet Bakanlığı istatistiklerine göre; “toplantı ve gösteri yürüyüşleri kanununa muhalefet” iddiasıyla 7 yılda açılan 63 binden fazla davada 12 bine yakın yurttaşın mahkum olduğu, 9 bin 400'den fazla yurttaş hakkında da hükmün açıklanmasının geri bırakıldığı Türkiye’de; 2021 yılında da muhalefet partileri, sendikalar, meslek örgütleri, salgının en ön safında mücadele eden sağlık çalışanları, haklarını arayan işçiler, kadın cinayetlerine dur diyen kadınlar, demokratik üniversite talep eden öğrenciler, kısacası toplumun her kesiminden yurttaşlar yasaklarla ve kolluk şiddetiyle karşılaştılar.

Toplantı ve gösteri hakkı; valilikler tarafından değişen sürelerle ilan edilen yasaklama kararlarıyla bazı kentlerde aylardır, bazı kentlerde ise yıllardır kullanılamaz hale getirilmiş durumdayken mülki idareler artık **adrese teslim yasaklar** bile ilan ediyor. Anayasal güvence altındaki bir hakkın kullanımının idare eliyle engellenmesi öyle boyutlara vardı ki, Van’da eylemler kesintisiz olarak **5 yıldır yasak**.

Eşit Haklar için İzleme Derneği'nin verilerine göre; 2021'in ilk 9 ayında 182'si genel, 54'ü spesifik olmak üzere toplamda 236 mülki idare kararı ile en az 24 il ve 6 ilçede barışçıl toplantı ve gösteri hakkı kısıtlandı. En az 510 barışçıl gösteriye müdahale edildi, 3 binin üzerinde yurttaş gözaltına alındı. TİHV'nin verilerine göre; 2021 yılının ilk 11 ayında barışçıl gösteriler nedeniyle gözaltına alınan yurttaşlardan 40'ı tutuklandı, 242 kişi adli kontrol şartıyla, 45 kişi ev hapsi şartıyla serbest bırakıldı. 2021 boyunca en az 631 kişinin yargılanmalarına devam edildi. Sonuçlanan davalarda 132 kişi toplamda 124 yılı aşkın hapis cezası ve 63 bin TL para cezasına çarptırıldı. İHD'nin verilerine göre; barışçıl gösterilere kolluk tarafından yapılan müdahalelerde en az 3 bin 671 kişi, resmi gözaltı yerlerinde de en az 415 kişi işkenceye maruz kaldı.

İktidar; hak savunucuları, siyasi partiler ve sivil toplum kuruluşları üyeleri üzerinde baskı oluşturmak ve “**örgütlenme özgürlüğünü**” ihlal etmek için 2021 yılında da terör mevzuatını ve ceza kanunlarını kullanmayı sürdürdü. Yetmedi, örgütlenme özgürlüğünün önüne **bürokratik engeller** çıkarıldı. TİHV'nin verilerine göre; 11 ayda farklı dernek, vakıf, sendika, meslek örgütü, üye ve yöneticisi olan en az 248 kişi gözaltına alındı, 69 kişi tutuklandı. “Örgüte yardım”, “propaganda”, “örgüt üyeliği” gibi gerekçelerle en az 1519 kişi gözaltına alındı, 229 kişi tutuklandı. Siyasi parti üye ve yöneticisi 562 kişi gözaltına alındı, 73 kişi tutuklandı.

İktidarın 2020 yılının Ekim ayında yürürlüğe soktuğu **sosyal medyaya** sansür düzenlemesinin ardından sosyal medya platformlarına yönelik yaptırımlar devreye girerken YouTube, Facebook ve Twitter gibi büyük sosyal medya platformları iktidara boyun eğdi. Bu durum, söz konusu sosyal medya platformlarının hükümetin sansür taleplerine uyumlarını artırmak zorunda kalabilecekleri yönündeki endişeleri artırdı. İlgili yasal düzenlemenin basın özgürlüğünü nasıl etkilediğine ilişkin bir rapor hazırlayan Medya Araştırmaları Derneği'nin incelediği sansürlenен 658 haber arasında ilk sırada 336 içerikle 'yolsuzluk ve usulsüzlük', ikinci sırada ise 308 içerikle 'görevin kötüye kullanılması' konuları yer aldı. En çok sansür talebinde bulunanlar ise 'iş insanı' unvanını taşıyan kişiler, bakanlar ve üst düzey bürokratlar oldu. Hal böyleyken, iktidar söz konusu düzenlemenin üzerinden 1 yıl geçmeden, "dezenformasyonla mücadele" adı altında **yeni bir sansür düzenlemesinin** hazırlıklarına başladı.

İfade Özgürlüğü Derneği'nin verilerine göre; 2015 yılında erişime engellenen internet sitesi sayısı 80 bin iken bu 2021'in hemen başında yaklaşık beş kat artarak 467 bine ulaştı. Ayrıca 150 bin URL adresi, 7 bin 500 Twitter hesabı, 50 bin tweet, 12 bin YouTube videosu, 8 bin Facebook içeriği, 6 bin 800 Instagram sansürlendi. Bu tablo 2021'de daha da vahim boyutlara ulaşarak sürdü;

Yıl boyunca **orman yangını**, **sel felaketi**, ekonomik kriz, sınır ötesi askeri hareket, yolsuzluk ve salgın gibi birçok olayın ardından iktidarın ilk icraatı sosyal medya uygulamalarını kısıtlamak ve sosyal medya paylaşımlarıyla ilgili operasyon başlatmak oldu. İçişleri Bakanlığı'nın verilerine göre; sosyal medya operasyonlarında 8 ayda 39 bin 601 kişi hakkında işlem başlatıldı, 1175 kişi gözaltına alındı, 52 kişi tutuklandı. Yıl boyunca 64 internet haber sitesi kapatıldı, 1460 haber ve 160 sosyal medya içeriğine erişim engeli getirildi.

Öte yandan Anayasa Mahkemesi, basın kuruluşlarının içeriklerine ardı ardına gelen erişim engelleriyle ilgili ifade ve basın özgürlüğü ihlali olduğuna ilişkin önemli bir pilot karara imza attı. Kararda önünde yüzlerce benzer başvuru bulunan yüksek mahkeme, bu dosyaların hepsinde ihlal kararı verilerek erişim engellerinin kaldırılmasının sağlanabileceği ancak bu durumun yeni ihlallerin önüne geçmeyeceğini belirtti ve yeni hak ihlallerinin yaşanmaması için erişim engeli kararlarının dayanağı olan yasada değişiklik yapılması noktasında Meclis'e 1 yıllık süre tanıdı. Ancak tabii ki hiçbir şey değişmedi...

Yayınlama özgürlüğü ihlalleri 2021 yılında da hız kesmedi. 2 kitap yasaklanırken böylece son 4 yıl içerisinde Kürt yayınevleri tarafından basılan 31'i Kürtçe 109 kitap hakkında yasaklama kararı verilmiş oldu. İktidarın yayınlama özgürlüğü karşısında yeni sansür aracı haline getirilen "muzır neşriyat" kararlarıyla bu yıl 2 kitap hedef alındı. 1 kitap hakkında da **"müstehcenlik"** iddiasıyla soruşturma başlatıldı.

LGBTİ+'lar geçmiş yıllarda olduğu gibi 2021 boyunca **iktidar temsilcilerinden** gelen nefretin hedefi olmaya devam etti. Onur Haftası etkinlikleri 2021 yılında da yasaklıydı. İstanbul, Ankara ve Eskişehir'de etkinliklere polis saldırdı. İstanbul Onur Yürüyüşü'nde gözaltına alınan 40 kişi hakkında 6 ayrı dava açıldı. Uluslararası Lezbiyen, Gey, Biseksüel, Trans ve İnterseks Birliği **ILGA-Europe Gökkuşáğı Haritası ve İndeksi 2021'e** göre; Türkiye, LGBTİ+ hakları konusunda bu yıl da sondan ikinci sırada. Türkiye'de örgütün belirlediği 69 kriterden sadece 3 tanesi hayata geçirilmiş durumda.

İktidar eliyle köpürtülen ve muhalefetin önemli kesimleri tarafından da destek bulan “milliyetçilik, yabancı düşmanlığı ve **nefret söylemi**” toplumsal gerilimden hem beslenmeye, hem de onu büyümeye devam etti. Kürtlere yönelik ırkçı saldırıların yanında, göçmenleri hedef alan nefret söylemi artık **nefret suçlarına** dönüşmüş durumda. İHD ve TİHV’nin verilerine göre; 2021 yılının ilk 11 ayında, ırkçı ve nefret içerikli saldırılar sonucu 9 kişi yaşamını yitirdi.

Cezasızlık, yaygın ve sistematik bir devlet pratiği olarak 2021 yılında da varlığını sürdürdü. Adliyelerden yükselen **adalet çılgınlıkları** karşılıksız kaldı. Erdoğan, **Berfo Ana**’ya verdiği sözü tutmadı. İşkence dosyalarının akıbeti yine **takipsizlik** oldu, **Roboski**’ye adalet 10 yıldır gelmedi. Öte yandan polisin fail olduğu suçlarda **deliller karartılmaya**, polisin sanık olduğu davalara **ihsas-ı rey** yasağını delen atamalar yapıldı. Öte yandan İHD’nin verilerine göre; 2008’den bu yana 20’si çocuk 42 sivil, zırhlı kolluk araçlarının altında can verdi. Baran Tursun Vakfı’nın verilerine göre de, yapılan kanun değişikliği ile polisin silah kullanma yetkisinin genişletilmesinin üzerinden geçen 14 yılda polislerin kullandığı orantısız güç sonucu 413 kişi yaşamını yitirdi.

90’lı yıllarda gündemden hiç düşmeyen “zorla kaçırma ve kaybetme vakalarında”, 2016 yılından bu yana yaşanan artış sürüyor. TİHV’nin tesbitlerine göre, 2021 yılında 16 zorla kaçırma vakası yaşandı. 9 ayı aşkın bir süredir kendisinden haber alınamayan Galip Küçüközyiğit’in Ankara Sincan L Tipi Cezaevi’nde olduğu sonra öğrenildi. 8 Ağustos 2019 tarihinde Ankara’da kaybolan Yusuf Bilge Tunç hakkında ise halen haber alınamamaktadır. İHD’nin verilerine göre de en az 144 kişi kaçırma, ajanlaştırma ve tehdide maruz kaldı.

Türkiye’de 266 bin 575 kişilik kapasiteye sahip olmasına rağmen 294 bin 930 tutuklu ve hükümlü bulunduğu cezaevlerindeki hak ihlallerinde ciddi bir artış dikkat çekmeye devam etti. 2021 yılında cezaevlerinden gelen şüpheli ölümlerin yanında İnsan Hakları Derneği’nin verilerine göre; 2020 yılı başından bu yana 7’si infaz ertelemesinden kısa bir süre sonra, en az 59 hasta mahpus yaşamını yitirdi. Son 10 yılda hasta tutuklu sayısı yaklaşık 6 kat artarken cezaevlerinde halen 604’ü ağır olmak üzere 1605 hasta tutuklu bulunuyor.

2021 Türkiye’sine bir de Dünya’dan bakalım: **Freedom House**’un 2021 raporunda Türkiye, geçen yıllarda olduğu gibi yine “Özgür Olmayan Ülkeler” kategorisinde yer aldı. Türkiye; dünya genelinde özgürlüklerin en çok gerilediği ikinci ülke... Örgütün **Nette Özgürlük 2021** adlı raporunda da Türkiye yine “internetin özgür olmadığı” ülkeler arasında sayıldı. RSF’nin dünyadaki 37 devlet ve hükümet başkanının yer aldığı **Basın Özgürlüğü Düşmanları** listesinde Erdoğan ikinci defa kendine yer buldu. Uluslararası Demokrasi ve Seçim Destek Enstitüsü’nün **2021 Küresel Demokrasi Raporu**’nda; Türkiye, Nikaragua, Sırbistan, Polonya ve Brezilya ile birlikte son 10 yılda demokrasisi en çok gerileyen ülkeler arasında yer aldı. Bu ülkelerin demokraside çöküşün başlangıcında olarak nitelendiği raporda, Türkiye hibrit/melez rejim olarak tanımlandı. Türkiye, **2021 Dünya Adalet Projesi Endeksi**’nde Madagaskar, Angola, Mali gibi ülkelerin gerisinde kalarak hukukun üstünlüğü sıralamasında 139 ülke arasında 117’nci oldu. Endekste, Doğu Avrupa ve Orta Asya grubunda bulunan 13 ülke arasında ise Rusya’nın da gerisinde, sonuncu sırada yer aldı. Freemuse’un dünya genelinde 89 ülkede yaşanan 978 sanatsal özgürlük ihlalinin analizini yapan **yıllık raporuna** göre, Türkiye’de yaşanan sanatsal ifade özgürlüğü ihlallerinin yüzde 90’ından fazlasının sorumlusu iktidar yetkilileri... Türkiye’deki sanatsal ifade özgürlüğü ihlallerinin yarısından fazlasının arkasında, “Terörle Mücadele Kanunu” ve “Cumhurbaşkanına hakaret” suçu(!?) var... Uluslararası Sendikalar Konfederasyonu’nun (ITUC) her yıl dünya ülkelerini işçi hakları açısından değerlendirdiği **Küresel Haklar Endeksi Raporu**’nda Türkiye, bu yıl da Bangladeş, Belarus, Brezilya, Filipinler, Honduras, Mısır, Kolombiya, Myanmar ve Zimbabve’yle birlikte işçiler için en kötü 10 ülke arasında...

2021 YILININ DÜŞÜNCE SUÇLARI(!?)NDAN ÖRNEKLER

“Gözaltında kaybedilen yakınlarının akıbetini sorma suçu”

Gözaltında kaybedilen yakınlarının akıbetini sormak ve failerin yargılanması talebiyle Galatasaray Meydanı'nda yıllardır oturma eylemi yapan Cumartesi Anneleri'nin yargılanmasına İstanbul 21. Asliye Ceza Mahkemesi'nde başlandı. Dava kapsamında, 25 Ağustos 2018 günü kaymakamlık tarafından “milli güvenlik” gerekçesiyle yasaklanan eyleme saldıran polis tarafından gözaltına alınan ve aralarında kayıp yakını ve hak savunucularının da olduğu 46 kişi “Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu'na muhalefet etmek” ile suçlanıyor. 2021 yılı içerisinde 2 duruşması görülen davaya 23 Mart 2022'de devam edilecek.

“Ermeni Soykırımının yıldönümünde açıklama yapma suçu”

Diyarbakır Barosu Yönetim Kurulu'nun 24 Nisan Ermeni Soykırımı'nın yıldönümünde yayınladığı bildiri nedeniyle Diyarbakır Cumhuriyet Başsavcılığı “Türk Milletini, Türkiye Cumhuriyeti Devletini, devletin kurum ve organlarını aşağılama” suçlamasıyla soruşturma başlattı. Geçmiş dönem baro yönetim kurulu üyeleri de 2017 ve 2018 yıllarında aynı konudaki açıklamaları sebebiyle “halkı kin ve düşmanlığa alenen tahrik” ve “devleti aşağılamak” suçlamasıyla Diyarbakır 13. Ağır Ceza Mahkemesi'nde yargılanıyorlar. Davanın yedinci duruşması 21 Şubat 2022'de görülecek.

“Parmağının değdiği yeri beton edip kurutuyor’ deme suçu”

Tiyatro sanatçısı Genco Erkal hakkında sosyal medya paylaşımları gerekçe gösterilerek “Cumhurbaşkanına hakaret” iddiasıyla soruşturma açıldı. Açılan soruşturma, yıl içinde davaya dönüşürken usta sanatçı İstanbul 16. Asliye Ceza Mahkemesi'nde yargılanmaya başlandı. İkinci duruşması 11 Mart 2022 tarihinde görülecek dava kapsamında suçlama konusu yapılan 3 Twitter paylaşımı şöyle:

7 Haziran 2016: “Ailenin çocuk doğurup doğurmayacağına karışacağına diplomayı ortaya bir koy bakalım. Arkadaşın rektörden de olsa, sahte de olsa görelim şunu.”

16 Kasım 2016: “Başkanlık sistemi yetmez. Türk usulü çobanlık sistemi olsun.”

16 Ağustos 2020: “‘Erdoğan, Ayder Yaylası'nda 2022'ye kadar çalışmanın bitirilmesini hedefliyoruz.’ Eyvaaah, güzelim doğa harikası Ayder Yaylası'nı bitirmeye karar vermiş. Parmağının değdiği yeri beton edip kurutuyor.”

“Adalet isteme suçu”

2018 yılında AKP Milletvekili İbrahim Halil Yıldız'ın koruma ve yakınları tarafından eşi ve iki oğlu katledilen ve aylardır adalet için Urfa Adliyesi'nde nöbet tutan ve defalarca gözaltına alınan Emine Şenyaşar hakkında 9 Mart tarihinden bu yana sürdürdüğü eylemi nedeniyle “kamu görevlisine hakaret” suçlamasıyla 2 ayrı dava açıldı. Anne Şenyaşar, yıl boyunca hakkında açılan soruşturmalar için 11 kez ifadeye çağrılırken, onunla birlikte nöbet tutan oğlu Ferit Şenyaşar hakkında da verdiği bir röportajda “Saraydan korkuyorlar” dediği için “Cumhurbaşkanına hakaret” suçlamasıyla soruşturma açıldı.

“Nefret söylemine tepki gösterme suçu”

Ankara Barosu Başkanı ve Yönetim Kurulu üyeleri hakkında, LGBT'lere karşı nefret dili kullanan ve hedef gösteren Diyanet İşleri Başkanı Ali Erbaş'ı eleştirdikleri basın açıklaması nedeniyle dava açıldı. İlk duruşması Ankara 16. Ağır Ceza Mahkemesi'nde görülen dava kapsamında avukatlar “kamu görevlisine hakaret” suçlamasıyla yargılanıyorlar. Davanın ikinci duruşması 9 Mart 2022'de görülecek.

“Karikatür çizme suçu”

Fransız hiciv dergisi Charlie Hebdo'nun Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın karikatürünün yer aldığı 28 Ekim 2020 tarihli sayısı nedeniyle derginin yöneticileri hakkında dava açıldı. “Erdoğan'a hakaret” ile suçlanan derginin Genel Yayın Direktörü Julin Serignac, Yazı İşleri Müdürü Gerard Biard, Genel Yayın Yönetmeni Laurent Sourisseau ve karikatürist Alice Petit'in yargılanmasına Ankara 2. Asliye Ceza Mahkemesi'nde başlandı. İkinci duruşma 1 Haziran 2022 tarihinde görülecek.

“İşkence haberini yapma suçu”

Van'da iki yurttaşın işkence sonucu ağır yaralanması, birinin hayatını kaybetmesini haberleştirmelerinin ardından tutuklanan gazeteciler Adnan Bilen, Cemil Uğur, Şehriban Abi ve Nazan Sala 175 gün sonra haklarında “örgüt üyeliği” iddiasıyla Van 5. Ağır Ceza Mahkemesi'nde açılan davanın ilk duruşmasında tahliye edildiler.

“Kürtçe plaket alma suçu”

Sosyal medya paylaşımları ve aldığı iki ödül plaketinin üzerindeki Kürtçe yazılar nedeniyle “örgüt üyeliği” ve “propaganda” ile suçlanan şair ve yazar Meral Şimşek'in Malatya 2. Ağır Ceza Mahkemesi'nde yargılandığı dava sonuçlandı. “Üyelik” suçlamasından beraat eden Şimşek, “örgüt propagandası” suçlamasıyla 1 yıl 3 ay hapse mahkum edildi.

“Yoksul ailelere yardım etme suçu”

Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi ve kentteki sivil örgütler tarafından 2006 yılında kurulan ve Kanun Hükmünde Kararname (HKH) ile 2016 yılında kapatılan Sarmaşık Yoksullukla Mücadele ve Sürdürülebilir Kalkınma Derneği Yönetim Kurulu Üyesi Mehmet Selim Ölçer ile dernek üyeleri Mahmut Erinç ve Haydar Kılıçoğlu “örgüte yardım” suçlamasıyla mahkum edildi. 10 yılda 4 binin üzerinde ihtiyaç sahibine yardım eden dernek yöneticisi ve üyeleri Diyarbakır 9. Ağır Ceza Mahkemesi tarafından 2 yıl 1'er ay hapis cezasına çarptırıldı.

“Kitap yazma suçu”

Yazar Orhan Pamuk’un son kitabı “Veba Geceleri”, “Atatürk’e ve Türk Bayrağına hakaret” suçlamasıyla ikinci defa soruşturma konusu oldu. Avukat Tarcan Tülük’ün şikayeti üzerine yazar daha önce de aynı gerekçeyle ifadeye çağrılmış, soruşturmada takipsizlik kararı verilmişti. Tülük’ün karara itirazı kabul edildi ve yazar tekrar ifadeye çağrıldı.

“Şiir paylaşma suçu”

Facebook’ta 18. yüzyılda yazılmış bir şiiri paylaşan gazeteci-yazar Kaan Göktaş, Silivri 1. Asliye Ceza Mahkemesi tarafından 2 yıl hapse mahkum edildi. Yaklaşık 2 sene önce Cumhurbaşkanı Erdoğan’ın bir vatandaştan “ezbere şiir okuması karşılığı” şikayetini geri çektiğine dair bir gazete haberine, “benim ezbere bildiğim tek şiir bu” yorumu yaparak hiciv sanatı konusunda usta bir divan şairi olan Sümbülzade Vehbi Efendi’nin şiirini paylaşan Göktaş, bu şiir ile “Erdoğan’a hakaret ettiği” öne sürülerek mahkum edildi.

“Kayyımları protesto etme suçu”

Ağustos 2019’da belediyelere atanan kayyımları İstanbul Çağlayan Adliyesi önünde yaptıkları basın açıklamasıyla protesto eden 9 avukat hakkında “Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu’na muhalefet etmek” suçlamasıyla hazırlanan iddianame kabul edildi. Avukatlar Akçay Taşçı, Avni Güçlü Sevimli, Eren Keskin, Gökmen Yeşil, Gülhan Kaya, Hüseyin Boğatekin, Kemal Aytaç, Sinan Zincir ve Yaprak Türkmen’in yargılanacağı dava dosyasında eylemde atılan sloganlar, açılan pankart ve dövizlerin yanında; Keskin’in, “Kürdistan’da uygulanan Şark Islahat Fermanı’nı bir kez daha protesto etmek için burada bulunuyoruz. Cumhuriyetten beri Kürdistan’da uygulanan şiddet politikasına karşı burada bulunuyoruz” ifadesi suç delilleri arasında sayıldı.

“Tecavüzcüye ‘tecavüzcü’ deme suçu”

Oyuncu Ezgi Mola hakkında Batman’da İpek Er’e tecavüz edip intihara sürüklemek ile suçlanan uzman çavuş Musa Orhan hakkında attığı tweet nedeniyle dava açıldı. Ankara 31. Asliye Ceza Mahkemesi’nde “basit yargılama usulü” ile dosya üzerinden duruşmasız görülen davada Mola tecavüz zanlısına hakaret ettiği gerekçesiyle 5 bin 200 TL adli para cezasına çarptırıldı.

“Kitap yazma suçu”

“Mehmet Tunç ve Bêkes” adlı kitabı nedeniyle İstanbul 22. Ağır Ceza Mahkemesi’nde yargılanan Kürt siyasetçi, yazar Mahmut Alınak “örgüt propagandası” suçlamasıyla 1 yıl 6 ay hapse mahkum edildi. Aralık 2019’da yasaklanarak toplatılan kitapta, sokağa çıkma yasakları döneminde öldürülen Cizre Halk Meclisi Eş Başkanı Mehmet Tunç ve kardeşinin yaşam öyküsü ile o dönemde yaşananlar anlatılıyordu.

“Hak savunucusu olma suçu”

Mart 2020’de Urfa’da gözaltına alınmasının ardından tutuklanan hak savunucusu avukat Sevda Çelik Özbıngöl’ün katıldığı basın açıklamaları ve müvekkilleri ile cezaevlerindeki görüşmeleri suç delili gösterilerek yargılandığı dava sonuçlandı. Urfa 6. Ağır Ceza Mahkemesi; Özbıngöl’ü “örgüt üyeliği”, “toplantı ve gösteri yürüyüşleri kanununa muhalefet” ve “örgüt propagandası” suçlamalarıyla toplamda 11 yıl 6 ay hapse mahkum etti.

“Belgesel gösterimi suçu”

Haklarındaki mahkumiyet kararı istinaf tarafından bozulmasının ardından yeniden yargılanan Nu Jin belgeselinin yönetmeni Veysi Altay ve filmin Batman’da gösterildiği sinemanın müdürü Dicle Anter “örgüt propagandası” iddiasıyla yine mahkum edildi. Batman 2. Ağır Ceza Mahkemesi, Anter’i 10 ay hapse mahkum ederek, cezayı 6 bin TL’lik para cezasına çevirdi. Altay ise 1 yıl 15 gün hapse mahkum edildi.

“Fotoğraf paylaşma suçu”

İşkencelerle hafızalardaki yerini alan ve müzeye dönüştürülen Ulucanlar Cezaevi’nde çekilmiş fotoğrafları ile 2012-2015 yılları arasında yaptığı 6 Facebook paylaşımı gerekçe gösterilerek “örgüt propagandası yapmak” iddiasıyla yargılanan fotoğraf sanatçısı ve şair Mehmet Özer, 1 yıl 6 ay hapse mahkum edildi. Ankara 2. Ağır Ceza Mahkemesi hükmün açıklanmasını geriye bıraktı.

“Hoçça ğalın gidiyom ben’ deme suçu”

Sosyal medya hesabından Kıbrıs uçak biletini “Hoçça ğalın gidiyom ben” göndermesi yazarak paylaşan üniversitesi öğrencisi Elif Yerlikaya hakkında “Türkiye Cumhuriyeti Hükümetini ve devletin yargı organlarını alenen aşağılama” ile “halkı kin ve düşmanlığa sevk etme” suçlamalarıyla soruşturma açıldı. 2016-2017 Eğitim-Öğretim yılı açılış etkinliğinde bir okulu ziyaret eden dönemin Başbakanı Binali Yıldırım’ın tahtaya yazmaya çalıştığı aynı ifade çok konuşulmuştu.

“Çocuk istismarı haberini yapma suçu”

Bianet editörü Evrim Kepenek hakkında 6 yaşındaki çocuğunu istismar ettiği için tutuklanan ve daha sonra da adli kontrol şartıyla serbest bırakılan Refik Y.’nin şikayeti üzerine dava açıldı. Olayı; “Mahkeme çocuğu, ‘istismar eden’ babaya verdi”, “Çocuğunu ‘istismar eden’ baba tutuklandı” ve “Çocuğunu ‘istismar eden’ baba, adli kontrolle serbest” haberleriyle kamuoyuna duyuran gazeteci, dava kapsamında “hakaret” suçlamasıyla yargılanacak.

“Erdoğan’ın fotoğrafı üzerine ‘darbeci’ şeklinde başlık atma suçu”

Die Welt muhabiri Deniz Yücel hakkında, derginin 6 Kasım 2016’da yayınlanan ekinde Erdoğan’ın fotoğrafı üzerine “darbeci” şeklinde başlık attığı gerekçe gösterilerek “Cumhurbaşkanına hakaret” suçlamasıyla iddianame düzenlendi. Dosya, gazeteci hakkında 2016 yılının Ekim ayında yayımlanan iki yazısı gerekçe gösterilerek “devleti alenen aşağılama” suçlamasıyla açılan dava ile birleştirildi. İstanbul 2. Asliye Ceza Mahkemesi’nde devam eden yargılamanın üçüncü duruşması 12 Nisan 2022’de görülecek.

“Gazete yönetme suçu”

KHK ile kapatılan Özgür Gündem gazetesinin İmtiyaz Sahibi Kemal Sancılı, Genel Yayın Yönetmeni Zana Kaya, Yazı İşleri Müdürü İnan Kızılkaya ve Eren Keskin’in yargılandığı Özgür Gündem ana davası sonuçlandı. İstanbul 23. Ağır Ceza Mahkemesi, 3 ismi “örgüt üyeliği” suçlamasıyla 6 yıl 3 ay hapse, Kaya’yı ise “örgüt propagandası” suçlamasıyla 1 yıl 13 ay hapse mahkum etti. Açıklanan gerekçeli kararda, Mahkemeye göre; insan hakları kavramı üzerinden “devletin üniter yapısı ve kamu güvenliği” bertaraf edilmeye çalışılıyor, “devletin bekasına” ve güvenlik politikalarına zarar vermeyecek “milli bir insan hakları” anlayışı olması gerekmekte...

“Yeşilçam karakterine benzetme suçu”

Gazeteci Oktay Candemir hakkında Facebook hesabından yapılan 4 paylaşım ve 16 yıl önce çektiği haber videosunda yer alan sloganlar nedeniyle “örgüt propagandası” suçlamasıyla yeni bir dava açıldı. Van 5. Ağır Ceza Mahkemesi’nde görülen davada gazetecinin AKP politikalarını ünlü Yeşilçam karakteri Maho Ağa’ya benzettiği 4 Eylül 2020 tarihli “AKP, Banker Bilo’daki üçkâğıtçı Maho gibi, Türkiye’yi ‘Sizi AB’ye götüreceğim’ diyerek kamyonu bindirip Ortadoğu’nun ortasına bıraktı” şeklindeki paylaşımı da suç delili olarak iddianameye eklendi. Candemir, davanın üçüncü duruşmasında beraat etti.

“Polis şiddetine tepki gösterme suçu”

Gezi eylemleri döneminde paylaştığı “‘Emri ben verdim’ dediği için ‘Katliam emrini RTE verdi, polis de canla başla yerine getiriyor’” şeklindeki tweet nedeniyle “kamu görevlisine hakaret” ile suçlanan TTB Merkez Konseyi Başkanı Şebnem Korur Fincancı, İstanbul Anadolu 42. Asliye Ceza Mahkemesi tarafından 7.080 TL adli para cezasına çarptırıldı.

“İstanbul Sözleşmesine sahip çıkma suçu”

Ankara Kadın Platformu’nun İstanbul Sözleşmesi’nden geri çekilme tartışmalarına karşı yaptığı eylemde gözaltına alınan 33 kadın hakkında “2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu’na muhalefet” suçlamasıyla dava açıldı. Ankara 28. Asliye Ceza Mahkemesi’nde devam eden davanın üçüncü duruşması 23 Mart 2022’de görülecek.

“Kadın cinayetini protesto etme suçu”

Katledilen Pınar Gültekin için İzmir’de düzenlenen eylemde polis tarafından darp edilerek gözaltına alınan 12 kadın hakkında dava açıldı. İzmir 47. Asliye Ceza Mahkemesi’nde görülen dava kapsamında kadınlar, “2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu’na muhalefet” ile suçlandı.

“Dans etme suçu”

Kadına yönelik şiddete karşı Şili’den başlayarak dünya geneline yayılan “Las Tesis” eylemleri kapsamında İzmir’in Alsancak ilçesinde 15 Aralık 2019 günü düzenlenen gösteri nedeniyle 24 kadın hakkında İzmir 7. Asliye Ceza Mahkemesi’nde dava açıldı. Dosya kapsamında kadınlar, “Devleti aşağılamak” ve “2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu’na muhalefet” ile suçlandılar.

“Çoklu Baro düzenlemesini protesto etme suçu”

Ankara Cumhuriyet Başsavcılığı; “çoklu baro” düzenlemesine karşı, Temmuz 2020’de Ankara Adliyesi önünde basın açıklaması yapan avukatlardan 23’ü hakkında “Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu’na muhalefet” suçlamasıyla soruşturma başlattı.

“Tecavüz haberini yapma suçu”

Gazeteci Pınar Gayıp hakkında, İpek Er isimli genç kadına tecavüz ederek intihara sürükleyen uzman çavuş Musa Orhan’la ilgili haberi gerekçe gösterilerek, “terörle mücadelede görev alan kişileri hedef göstermek” iddiasıyla soruşturma açıldı.

“Protestoyu gazeteci olarak takip etme suçu”

Baro başkanlarının Çoklu Baro Yasası’nı protesto etmek için Meclis bahçesindeki eylemini takip etmesi engellenip darp edilerek gözaltına alınan gazeteci Sibel Hürtaş’ın polisler hakkındaki suç duyurusu takipsizlikle sonuçlanırken gazeteci hakkında polislerin şikayeti üzerine dava açıldı. İlk duruşması Ankara 37. Asliye Ceza Mahkemesi’nde görülen dava kapsamında “görevi yaptırmamak için direnme” suçlamasıyla yargılanan gazetecinin 3 yıla kadar hapsi isteniyor. Davanın ikinci duruşması 12 Nisan’da görülecek.

“Haber paylaşma suçu”

Gazeteci Derya Okatan hakkında 2018 yılında, o dönem Sorumlu Yazı İşleri Müdürü olduğu Etkin Haber Ajansı’nın (ETHA) sosyal medya hesaplarından paylaşılan Afrin operasyonu haberleri gerekçe gösterilerek “örgüt propagandası” iddiasıyla dava açıldı. İlk duruşması Ankara 4. Ağır Ceza Mahkemesi’nde görülen davada Mahkeme heyeti, dosyanın gazetecinin yargılandığı İstanbul 29. Ağır Ceza Mahkemesi’ndeki dava ile birleştirilip birleştirilemeyeceği konusunda yazı yazılmasına karar vererek, duruşmayı 26 Ocak 2022’ye erteledi.

“Bilal Erdoğan’ın arkadaşının aldığı ihalelerin haberini yapma suçu”

Cumhuriyet gazetesinde yayınlanan “Bilal Erdoğan’ın şanslı arkadaşı” ve “Arkadaş ihale zengini” başlıklı haberler nedeniyle gazetenin Genel Yayın Koordinatörü Serkan Ozan, Sorumlu Yazı İşleri Müdürü Olcay Büyüktaş Akça, İnternet Sorumlu Haber Müdürü Ozan Yurtoğlu ve muhabir Hazal Ocak hakkında dava açıldı. İlk duruşması İstanbul 2. Asliye Ceza Mahkemesi’nde görülen dava kapsamında gazeteciler “hakaret” iddiasıyla yargılanıyorlar.

“Mahkemede savunma yapma suçu”

Kaleme aldığı 2 ayrı kitabında “Cumhurbaşkanına hakaret” ettiği gerekçesiyle 4 yıl 8 ay hapse mahkum edilen Halkın Kurtuluş Partisi (HKP) Genel Başkanı Nurullah Ankut’a mahkemede yaptığı savunma nedeniyle bir dava daha açıldı. İlk duruşması İstanbul 48. Asliye Ceza Mahkemesi’nde görülen dava kapsamında Ankut, yine “Cumhurbaşkanına hakaret” ile suçlanıyor. Davanın görülmesine 10 Şubat 2022’de devam edilecek.

“Haber takibi yapma suçu”

Gazeteci Ruşen Takva hakkında valiliğin yıllardır eylem ve etkinlikleri yasaklandığı Van’da düzenlenen bir basın açıklamasını takip ettiği için “örgüt üyeliği” ve “toplantı ve gösteri yürüyüşleri kanununa muhalefet” suçlamasıyla dava açıldı. Van 2. Ağır Ceza Mahkemesi’nde 2021 yılında görülen iki duruşma sonrasında gazetecinin beraatine karar verildi.

“Yazı yazma suçu”

Uluslararası Yazarlar Birliği (PEN) üyesi Gökhan Yavuzel, kültür-sanat içerikli bir yazısı gerekçe gösterilerek “halkı kin ve düşmanlığa alenen tahrik” suçlamasıyla yargılanmaya başlandı. Davanın ikinci duruşması Ankara 7. Asliye Ceza Mahkemesi’nde 17 Mart 2022’de görülecek. Yurtdışında yaşayan yazar hakkında, sosyal medya üzerinden aldığı ölüm tehditleriyle ilgili yaptığı açıklamada iktidar için “Düşeceksiniz” ifadesini kullanması gerekçe gösterilerek “Cumhurbaşkanına hakaret” iddiasıyla açılan bir diğer dava da Şanlıurfa 4. Asliye Ceza Mahkemesi’nde görüldü. Bu davanın duruşması ise 22 Şubat 2022’ye ertelendi.

“Katledilen yakınını anma suçu”

10 Ekim Ankara Katliamı’nda babası Osman Turan Bozacı’yı kaybeden Çağlayan Bozacı hakkında, katliamın yıldönümünde babasının Rize Pazar’da bulunan mezarı başında yaptığı konuşma nedeniyle “Cumhurbaşkanına hakaret” suçlamasıyla soruşturma başlatıldı.

“Polisin öldürdüğü çocuğu anma suçu”

Şırnak’ın İdil ilçesinde 3 Eylül’de polis zırhlı aracının çarpması sonucu yaşamını yitiren 7 yaşındaki Miraç Miroğlu için HDP İdil ilçe örgütünün olay yerinde yaptığı kitlesel anmayla ilgili “halkı kin ve düşmanlığa tahrik” iddiasıyla soruşturma açıldı.

“Polis şiddetini eleştirme suçu”

Yayınladıkları bir videoyla Ankara’daki Boğaziçi eylemlerinde yaşanan polis şiddetini ve hak ihlallerini eleştiren üniversiteliler hakkında TCK 301. madde kapsamında “devleti aşağılamak” suçlamasıyla soruşturma başlatıldı.

“İşkenceye tepki gösterme suçu”

İskenderun’da 27 Ağustos 2019’da polis kontrol noktasından kaçtığı iddiasıyla gözaltına alınan A.Y.’nin polislerce darp edilmesine karşı çıkan avukat Nevzat Ercan hakkında “görevi yaptırmamak için direnme” ve “görevi kötüye kullanma” iddiasıyla dava açıldı. Hatay 4. Ağır Ceza Mahkemesi’nce kabul edilen iddianame kapsamında avukatın 3 yıla kadar hapsi istendi.

“Berat Albayrak’ın maillerini haberleştirme suçu”

RedHack’in sızdırdığı dönemin Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Berat Albayrak’ın e-maillerini haberleştiren gazetecilerin yargılandığı davada İstanbul 29. Ağır Ceza Mahkemesi; BirGün çalışanı Mahir Kanaat, Diken eski Editörü Tunca Öğreten, kapatılan DİHA’nın Haber Müdürü Ömer Çelik, muhabir Metin Yoksu ve Yolculuk gazetesi Yazı İşleri Müdürü Eray Sargın’ı “verileri hukuka aykırı olarak ele geçirme” suçlamasıyla 1 yıl 8 ay hapse mahkum etti. ETHA Sorumlu Müdürü Derya Okatan’ın ise beraatına karar verdi. Tüm gazeteciler “örgüt propagandası” suçundan da beraat etti.

“Erdoğan darbesine ‘hayır’ deme suçu”

İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı, T24 yazarı gazeteci Hasan Cemal hakkında sosyal medya paylaşımlarını gerekçe göstererek “Cumhurbaşkanına hakaret” iddiasıyla soruşturma açtı. “Demokratlığın tek kriteri, sadece askeri darbe girişimine karşı çıkmak değil, derinleşmekte olan Erdoğan darbesine de hayır demektir!” ve “Hilafet geri gelecekse herhalde Halife de Tayyip Erdoğan olacak” şeklindeki 2 Twitter paylaşımı nedeniyle açılan soruşturma, yıl içerisinde davaya dönüştü. İlk duruşma İstanbul 41. Asliye Ceza Mahkemesi’nde 12 Nisan 2022’de görülecek.

“Anayasayı hatırlatma suçu”

Oyuncu Levent Üzümcü; 15 Haziran’da Kadıköy’de, Anayasa’nın “Devlet, sanat faaliyetlerini ve sanatçıyı korur” diyen 64. maddesini hatırlatarak salgın sürecinde sanatçıların yaşadığı zorlukları protesto ettiği sokak performansı nedeniyle “halkı kin ve düşmanlığa tahrik” suçlamasıyla ifadeye çağrıldığını duyurdu.

“Zamlara tepki gösterme suçu”

Van’ın Beşyol Caddesi’nde elindeki mikrofonla “Devlet nerede, bakan nerede? Üç gün önce 9 TL’ye aldığım leblebi, 15 TL olmuş” diyerek zamlara tepki gösteren Abdullah Onar adlı esnaf, Valiliğin eylem ve etkinlik yasağını ihlal ettiği suçlamasıyla gözaltına alındı.

“Sosyal medyadan fiili saldırı suçu”

K.M. isimli yurttaş hakkında, sosyal medya hesabından paylaştığı değerlendirme nedeniyle “Cumhurbaşkanına Suikast ve Fiili Saldırı suçu”nu da kapsayan TCK 310. maddeden dava açıldı. İlk duruşması Ankara 20. Ağır Ceza Mahkemesi’nde görülen dava kapsamında “Mahir Sayın yazdı: Tayyip Erdoğan sürüklendiği çıkmazlardan Korona salgını sayesinde çıkabileceğini umuyor; ancak bu hesap tam bir bumeranga benziyor ve kaçınılmaz olarak dönüp kafasına çarpacak. Onun kafası kırılırken Türkiye halklarının yaşamadığı acı da kalmayacak gibi görünüyor” şeklindeki sosyal medya paylaşımı suçlama konusu yapılıyor.

“Derneğe üye olma suçu”

Rosa Kadın Derneği yönetici ve üyelerine yönelik yürütülen soruşturma kapsamında gözaltına alınan gazeteci Nurcan Yalçın’ın “örgüt üyeliği” ve “örgüt propagandası yapmak” suçlamasıyla yargılandığı davada Diyarbakır 9. Ağır Ceza Mahkemesi gazeteciyi “üye olmamakla birlikte örgüte bilerek ve isteyerek yardım etmek” suçundan 2 yıl 1 ay, “örgüt propagandası yapmak” suçundan ise 1 yıl 6 ay 22 gün hapse mahkum etti.

“‘Erdoğan diktatör değilim demek için seçime gidiyor’ deme suçu”

Şair ve yazar Yılmaz Odabaşı’nın 2018 yılındaki bir Twitter paylaşımı nedeniyle yargılanmasına Yalova 2. Asliye Ceza Mahkemesi’nde başlandı. “Türkiye, Erdoğan’ın ‘diktatör değilim, halk iradesiyle seçildim’ diyebilmesini sağlamak için seçime gidiyor. Başka bir nedeni olduğunu düşünmüyorum” dediği paylaşım nedeniyle “Cumhurbaşkanına hakaret” ile suçlanan Odabaşı, Kasım ayında görülen davanın ikinci duruşmasında 11 ay 20 gün hapse mahkum edildi.

“Basın açıklaması yapma suçu”

Devlet-mafya-siyaset ilişkisi ile ilgili 28 Mayıs’ta İstanbul’da düzenlenen basın açıklamasına katılan SOL Parti yöneticileri Damla Atalay ve Deniz Demirdöğen hakkında İstanbul Anadolu 54. Asliye Ceza Mahkemesi’nde “Cumhurbaşkanına hakaret” iddiasıyla dava açıldı.

“Gezi Parkı protestolarına katılma suçu”

Erzincan’da Gezi Parkı eylemleriyle ilgili açılan dava, 8 yıl sonra sonuçlandı. Erzincan 2. Asliye Ceza Mahkemesi, “2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu’na muhalefet” ve “görevini yaptırmamak için direnme” suçlamalarıyla yargılanan 15 yurttaş toplamda 93 yıl 10 ay hapse mahkum etti.

“Onur Yürüyüşüne katılma suçu”

Beyoğlu Kaymakamlığı tarafından yasaklanan 2021 İstanbul Onur Yürüyüşü’nde gözaltına alınan 8 kişi hakkında “2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu’na muhalefet” suçlamasıyla dava açıldı. İstanbul 16. Asliye Ceza Mahkemesi’nde devam eden davanın üçüncü duruşması 13 Mayıs 2022’de görülecek.

“Karikatür paylaşma suçu”

KHK ile kapatılan Kürtçe gazete Azadiya Welat’ın eski muhabiri Velat Öztekin’e sosyal medya hesabından paylaştığı biri Carlos Latuff’a ait iki karikatür nedeniyle “Cumhurbaşkanına hakaret” suçlamasıyla dava açıldı. Gazeteci, 27 Ocak 2022’de Diyarbakır 7. Asliye Ceza Mahkemesi’nde hakim karşısına çıkacak.

“Kürdistan deme suçu”

Siirt’te temaslarda bulunan İYİ Parti lideri Meral Akşener’le arasında geçen diyalog sırasında, “Dilimiz inkar ediliyor, kimliğimiz inkar ediliyor, Kürdistan inkar ediliyor” diyen Cemil Taşkesen adlı yurttaş hakkında soruşturma açıldı. Kurtalan Cumhuriyet Başsavcılığı’nın “örgüt propagandası” iddiasıyla başlattığı soruşturma kapsamında Taşkesen gözaltına alınıp serbest bırakıldı.

Katliamlara tepki gösterme suçu

2015 ile 2018 yılları arasında yaptığı sosyal medya paylaşımları nedeniyle “örgüt propagandası yapmak”la suçlanan Pir Sultan Abdal Kültür Derneği’nin eski yöneticisi yazar Erdal Yıldırım’ın yargılanmasına İstanbul 14. Ağır Ceza Mahkemesi’nde başlandı. IŞİD’in Afrin ve Kobani’deki katliamlarına, Muş Varto’da öldürülen bir kadının bedeninin sokakta teşhir edilmesine tepki gösterdiği paylaşımlarıyla İbrahim Kaypakaya’yı Çorum’daki mezarı başında anmasının suçlama konusu yapıldığı davanın ikinci duruşmasında Yıldırım; 1 yıl 6 ay 22 gün hapis cezasına çarptırıldı.

“Gazeteci olma suçu”

Oda TV Ankara Haber Müdürü Müyesser Yıldız ile TELE1 Ankara Temsilcisi İsmail Dükel’in “Devletin güvenliği bakımından gizli kalması gereken bilgileri açıklama” suçlamasıyla yargılandıkları dava sonuçlandı. Ankara 26. Ağır Ceza Mahkemesi; Yıldız’ı 3 yıl 7 ay, Dükel’i 1 yıl 15 gün hapse mahkum etti.

“Barzani görseli paylaşma suçu”

Elazığ Fırat Üniversitesi’nde araştırma görevlisi olan akademisyen Hifzullah Kutum, sosyal medya üzerinden paylaştığı “Eylül Devrimi” mesajı ve Mele Mustafa Barzani görseli nedeniyle tutuklandı. Üniversitedeki odasının kapısına Türkiye Bayrağı asılan ve hedef gösterilen akademisyen hakkında paylaşımı nedeniyle idari soruşturma başlatılmış ve görevden alınmıştı. “Örgüt propagandası yapmak”la suçlanan akademisyen hakkında hazırlanan iddianame Elazığ 2. Ağır Ceza Mahkemesi’nce kabul edilirken, Kutum avukatlarının yaptığı itiraz üzerine tahliye edildi. Davanın ilk duruşması 22 Şubat 2022’de görülecek.

“Her şey darbeyi hatırlatıyor deme suçu”

5 yıl önce yaptığı sosyal medya paylaşımları nedeniyle yargılanan Hatay Barosu avukatlarından Hakan Mazman, İskenderun 2. Asliye Ceza Mahkemesi tarafından 1 yıl 2 ay hapse mahkum edildi. Mazman, dava kapsamında, “Şimdi değiştirdiğimiz tüm kurumlarda bize her şey darbeyi hatırlatıyor” ve “Ne tek adam ne darbe, yaşasın tam bağımsız Türkiye” şeklindeki paylaşımları nedeniyle “Cumhurbaşkanına hakaret” ile suçlanıyordu. .

“Şarkı söyleme suçu”

Sosyal medyada paylaşılan şarkıları nedeniyle “örgüt propagandası yapmak” ile suçlanan Mezopotamya Kültür Merkezi sanatçılarından Veysi Ermiş, İstanbul 27. Ağır Ceza Mahkemesi’nde görülen ilk duruşmada, seslendirdiği parçalarda “gerilla” ve “Kürdistan” ifadeleri geçtiği için 1 yıl 6 ay 20 gün hapse mahkum edildi.

“Tiyatro sahnelemek suçu”

Tiyatro Jiyana Nu’nun Kürtçe oyunu Beru’ya getirilen yasaklamaya ilişkin Medya ve Hukuk Çalışmaları Derneği’nin yürütmenin durdurulmasına ilişkin başvurusu İstanbul 10. İdare Mahkemesi tarafından reddedildi. Mahkeme, karara gerekçe olarak; tiyatro grubunun Mezopotamya Kültür Merkezi ile ilişkili olduğunu, MKM’nin de PKK iltisaklı olduğunu ileri sürdü. Mahkeme; kararında, “milli güvenlik ve kamu güvenliği” gerekçesi ile idarenin takdir yetkisinin geniş tutulabileceğini de ileri sürdü.

“Sokaklardaki hak arama çalışmalarını arşivleme suçu”

Sokaklardaki hak arama çalışmalarını arşivlediği için 20 yıllık arşivine bir ev baskınıyla el konulan video aktivisti ve belgeselci Oktay İnce hakkında sosyal medya paylaşımları nedeniyle açılan dava, iddianame hazırlandıktan yaklaşık 2 yıl sonra başladı. İzmir Kemalpaşa 1. Asliye Ceza Mahkemesi, 2014-2019 yıllarına ait 10 paylaşımın suçlama konusu yapıldığı davanın ikinci duruşmasında İnce’yi “Cumhurbaşkanına hakaret” suçlamasıyla 1 yıl 2 ay 17 gün hapis cezasına çarptırdı.

“Röportaj paylaşma suçu”

İnsan Hakları Derneği (İHD) Eş Genel Başkanı Eren Keskin’in Batman’da İpek Er’e tecavüz ederek, ölüme sürükleyen uzman çavuş Musa Orhan’a ilişkin verdiği röportajı sosyal medya hesabından paylaşan gazeteci Ahmet Kanbal hakkında Jandarma Genel Komutan Yardımcısı Musa Çitil’in şikâyeti üzerine açılan davanın ilk duruşması Aydın 3. Ağır Ceza Mahkemesi’nde görüldü. “Terörle mücadelede görev almış kişileri hedef göstermek” ve “kamu görevlisine hakaret” ile suçlanan gazetecinin yargılanmasına Şubat 2022’de devam edilecek.

“İŞİD katliamına tepki gösterme suçu”

Sanatçı Ferhat Tunç hakkında, 2017 yılbaşında İŞİD’in Reina gece kulübünde gerçekleştirdiği katliamı değerlendirdiği sosyal medya paylaşımı nedeniyle “halkı kin ve düşmanlığa tahrik” suçlamasıyla soruşturma başlatıldı. Tunç söz konusu paylaşımında, “Yılbaşı kutlamalarını hedef gösteren bu iktidarın bizzat kendisidir. Kardan adama bile tahammül edemeyenler #Reina saldırısını hazırladılar” demişti.

“‘Türkiye yanıyor, saray izliyor’ deme suçu”

Evrensel gazetesi yazarı Ender İmrek hakkında Temmuz ayında ülkeyi kasıp kavuran orman yangınlarıyla ilgili kaleme aldığı “Türkiye yanıyor, saray izliyor” başlıklı yazısı nedeniyle soruşturma açıldı. İmrek, Jandarma Genel Komutanlığı’nın şikayeti üzerine açılan soruşturma kapsamında “Cumhurbaşkanına hakaret” ve “halkı kin ve düşmanlığa alenen tahrik” ile suçlanıyor.

“Karikatür paylaşma suçu”

Cumhurbaşkanı Erdoğan’ın iki ayrı karikatürünü sosyal medyada paylaştığı için yargılanan bir yurttaş, İstanbul Anadolu 43. Asliye Ceza Mahkemesi tarafından “Cumhurbaşkanına hakaret” suçlamasıyla 1 yıl 2 ay 17 gün hapse mahkum edildi.

“Erdoğan’a ‘Yav he he’ suçu”

Gazeteci Cem Bahtiyar hakkında, Erdoğan’ın “Tüm dünyaya sesleniyorum, bedeli ne olursa olsun Suriye’nin kuzeyinde, Türkiye’nin güneyinde devlet kurulmasına asla müsaade etmeyeceğiz” paylaşımına Twitter üzerinden “Yav he he” yorumu yaptığı için “Cumhurbaşkanına hakaret” iddiasıyla dava açıldı.

“Broşür dağıtma suçu”

Aralarında CHP İstanbul İl Sekreteri Oğuz Kemal Yakar ve İstanbul İl Başkan Yardımcısı Mert Bahçetepe’nin de bulunduğu 7 partili hakkında “Cumhurbaşkanına hakaret” suçlamasıyla soruşturma başlatıldı. Partililer; CHP’nin hazırlayıp dağıttığı, kara para aklama suçlamalarından firari Sezgin Baran Korkmaz’ı ve ilişkilerini konu edinen “SaBıKa Holding” broşürü nedeniyle ifade verdiler. Partililer, Ankara ve İstanbul’da broşürün dağıtımını esnasında gözaltına alınmıştı. Öte yandan, CHP İstanbul İl Başkanı Canan Kaftancıoğlu da “SaBıKa Holding” başlıklı broşürlerle ilgili sosyal medya hesabından yaptığı paylaşım nedeniyle ifade verdi.

“Dernek yöneticisi olma suçu”

Van’da faaliyet yürüten Star Kadın Derneği’nin kurucularından Rojbin Bor hakkında katıldığı basın açıklamaları, sosyal medya paylaşımları ve verdiği röportajlar gerekçe gösterilerek son 16 ayda 28 soruşturma açıldı. Ayrıca Bor hakkında tecavüz zanlısı asker Musa Orhan hakkındaki sosyal medya paylaşımı gerekçe gösterilerek “devlet organlarını aşağılama” ve “halkı kin ve nefrete tahrik” suçlamalarıyla dava açıldı. Dava, Eylül ayında görülen ikinci duruşmada beraat ile sonuçlandı.

“Newroz mesajı paylaşma suçu”

Yazar Yavuz Ekinci hakkında sosyal medya hesabından paylaştığı Newroz ve Kobani temalı mesajları nedeniyle dava açıldı. İlk duruşması, İstanbul 34. Ağır Ceza Mahkemesi’nde görülen dava kapsamında yazar, “örgüt propagandası yapmak”la suçlanıyor.

“Stand up gösterisi suçu”

Komedyen Emre Günsal; Mevlana, Şems, Konya ve Mustafa Kemal üzerine “esprilerin” yer aldığı gösterisi nedeniyle “halkı kin ve düşmanlığa tahrik” suçlamasıyla 3 yıl 5 ay hapse mahkum edildi.

“Videoyla devleti aşağılamak suçu”

Modacı Barbaros Şansal, Cumhurbaşkanı Erdoğan’ın şikayetiyle “devleti aşağılamak” suçlamasıyla İstanbul 52. Asliye Ceza Mahkemesi’nde yargılandığı davada 3 ay 22 gün hapis cezasına çarptırıldı. Twitter hesabından paylaştığı videoda sarf ettiği sözler nedeniyle yargılanan Şansal; 2017’de paylaştığı bir video kaydı nedeniyle de önce Türkiye’nin ısrarıyla Kuzey Kıbrıs’tan sınır dışı edilmiş, havalimanında saldırıya uğramış ve 2 ay tutuklu kalmıştı.

“Karikatür paylaşma suçu”

Karikatürist Mehmet Birol Çün’ün çizdiği bir karikatürü paylaştığı için yargılanan gazeteci-yazar Enver Aysever, “halkı kin ve nefrete sevk etmek” suçlamasıyla 9 ay hapis cezasına çarptırıldı.

“Rüşvet haberi yapma suçu”

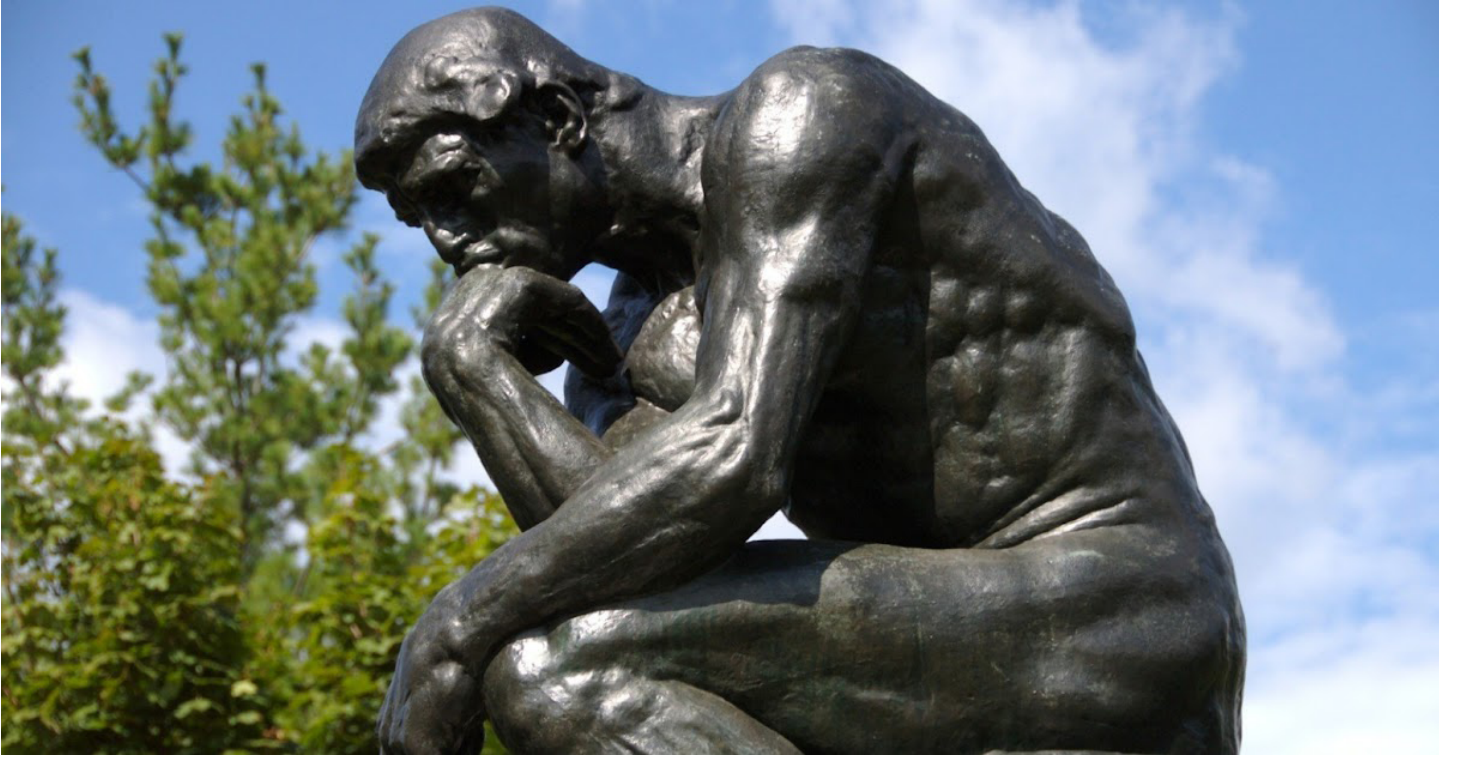
Cumhurbaşkanı Erdoğan’ın eski avukatı Mustafa Doğan İnal’in rüşvet pazarlığı yapmasıyla ilgili tweetleri haberleştirdikleri için “zincirleme hakaret” ve “iftira” ile suçlanan İleri Haber eski Genel Yayın Yönetmeni Doğan Ergün ve dönemin Sorumlu Müdürü İzel Sezer’in yargılanmasına İstanbul 33. Asliye Ceza Mahkemesi’nde başlandı. Davanın ikinci duruşması 10 Mart 2022’de görülecek.

“Kürtçe ezan okumak suçu”

Demokratik İslam Kongresi (DİK) ve Din Alimleri Derneği (DİAY-DER) üyelerine yönelik İstanbul merkezli polis operasyonunda gözaltına alınan 26 kişiden 9’u çıkarıldıkları Sulh Ceza Hakimliği’nce tutuklandılar. “Kürtçe hutbe ve ezan okumak, Diyanet İşleri Başkanlığı hutbelerini okumamak” şüphelilere sorulan ve tutuklamaya gerekçe edilen suçlamalar arasında sayıldı. İçişleri Bakanı Süleyman Soylu’nun İBB çalışanlarına yönelik ‘özel teftiş’ başlatmasına dayanak yaptığı soruşturma kapsamında hazırlanan iddianame, yılın son gününde İstanbul 14. Ağır Ceza Mahkemesi tarafından kabul edildi. İlk duruşması 18 Şubat 2022’de görülecek dava kapsamında derneğin internet sitesinde Kürt sorununa ilişkin düzenlediği anket, 2013’ten bugüne yaptığı açıklamalar ve üyelerin katıldıkları eylemler suçlama konusu yapıldı.

SONSÖZ

2021 raporunun kapanışını yapmak yine başa düşüyor.
Aynı şeyleri tekrarlamayayım diye dönüp 2020 raporuna bir göz atayım dedim.
Amanının, nasıl tekrar etmeyeyim aynı şeyleri?
Değişen hiçbir şey olmamış ki.
Şöyle demişim 2021'e girerken:

- * Türkiye; 2020 yılında ilerleyeceğine, belki 60 yıl geri gitti, DP iktidarının son günlerine.
- * Ekonomi büyük bir bataкта çırpınıyor, düzelme olasılığı da görünürde değil.
- * Halk, lokması küçüldükçe yıllardır gönül bağladığı Erdoğan ve AKP'sinden desteğini çekiyor.
- * Erdoğan, bunu gördükçe daha beter hırçınlaşıyor. Zira iktidarı kaybederse hesap verecek. Gözü kara bir şekilde saldırıyor herkese, her şeye.

Ne olacak peki?
Umudumuzu hiçbir zaman karartmamalıyız.
Toplumumuzun iç dinamiği bu deli gömleğine sığmaz.
Bu kabus tabii ki bitecek.
Ama korkarım çok acılı bir süreçten geçmek zorunda kalacağız.
Ve en önemlisi...

Ekonomik buhranların hesabı hep sayılarla tutuluyor.
Milli gelir şurdan şuraya indi, şu kadar iflas, bu kadar artan işsizlik...
Ama bu yıkımın insan yaşamına vurduğu darbeyi bu tablolarda göremiyoruz.
Ekonomik buhran ve işsizlik; kaç aile faciasına, kaç cinayete, kaç intihara, kaç genç delikanlının hırsızlığa, haydutluğa, kaç genç kızın fuhuşa sürüklenmesine neden oldu, oluyor, olacak?

Yalancılar şahı TÜİK'in bile itiraf ettiği işsizlik oranı %12,2, "Genç İşsizlik" %24,2.
Yani her 4 gençten biri işsiz, umutsuz.
Enflasyon %36,8, bu TÜFE yani Tüketici enflasyonu.
Ama bir de ÜFE var Üretici enflasyonu.
ÜFE, Pinokyo TÜİK'e göre bile % 79,9.
Ne demek bu? Enflasyon durmayacak, daha da artacak demek.
Üretici %80 artan maliyetlerini fiyatlara yansıtabacak... veya iflas edecek.
Fark etmez, üretimin düşmesi demek fiyatların da işsizliğin de artması demek.

Yine de umarız 2021 iyi bir yıl olur... diye bitirmişim Sonsöz'ü.
Aynı şeyi söylemeyeceğim.

Her şeyin ekonomi bilimine ve hukuka göre değil, "Nas"lara (Dinin emirlerine) göre yönetildiği Cumhurbaşkanlığı tarafından açıklandığına ve İçişleri Bakanı da "Bunları biz söylemiyoruz, Allah söyletiyor" dediğine göre, işimiz gerçekten Allaha kalmış demektir.
Pardon, daha da beteri, işlenen tüm suçların azmettiricisi Allah ise 2022'den umutlu olmamız hayal değil de nedir?

Yine de, "İnsan alemde hayal ettiği müddetçe yaşar" ve "Yaşamak güzel şey be kardeşim"...

... ve son olarak Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin bağlayıcı kararlarına rağmen 2022'ye hapisanede giren, hepimiz adına bedel ödeyen; başta Selahattin Demirtaş ve Figen Yüksekdağ olmak üzere HDP kadrolarına ve başta Osman Kavala olmak üzere tüm "Düşünce suçlularına" sonsuz sevgiler, saygılar...

Şanar Yurdatapan